

MEMURLAR YOKSULLAŞIYOR MU?

Aydınlık Gazetesi, 9 Eylül 2017

Yıldırım Koç

Kitlelerin davranışlarını doğru anlayamazsanız, sürekli hayal kırıklığına uğrarsınız ve bazen de boşa kürek çekersiniz.

Yazmaktan bıkmayacağım. İnsanlar hayatlarından memnunsa, hiçbir güç onları kitle eylemlerine sürükleyemez. İnsanlar hayatlarından ciddi olarak rahatsızsa ve iktidardakiler zayıflamışsa, hiçbir güç onların kitle eylemlerini engelleyemez.

Ayrıca insanlarımız kısa vadeli çıkarlarını çok iyi bilirler; mantıklı, tecrübeli, ihtiyatlı ve gerçekçidirler.

Memur-Sen ve bağlı sendikalarla hükümet arasında imzalanan toplu sözleşme değerlendirilirken, yine bol miktarda yoksulluk edebiyatı yapıldı.

Ben bunlara katılmıyorum.

İnsanlara akıl öğretmeye çalışmak yerine, insanların davranışlarını anlamaya çalışıyorum. Bunun için de verilere bakıyorum.

YOKSULLUK VE YOKSULLAŞMA

Türkiye’de kitle hareketlerini incelerken karıştırılan iki kavram, “yoksulluk” ve “yoksullaşma”dır.

Yoksul insanlar tepki göstermez. Yoksullaşan insanlar (eğer başka şartlar da mevcutsa) tepki gösterir.

Peki, Türkiye’de artık sayıları 2,7 milyona ulaşmış olan memur kitlesi yoksul mu, yoksullaşıyor mu? “Yoksulluk” kavramı son derece nisbidir.

Neye göre yoksul?

Bazı kuruluşlar yoksulluk ve açlık sınırına ilişkin rakamlar yayınlıyorlar. Ben hepsine gülüyorum. Hiçbirini ciddiye almıyorum. Bu rakamları yayınlayan kuruluşların kendi personeline verdiği ücretleri düşündüğümde bu rakamlar daha da anlamsızlaşıyor.

Ben kapitalizme karşı olan bir insanım. Ancak Türkiye’de kapitalizmin insanların yaşam standardında önemli gelişmeler sağladığı gerçeğine de gözümü kapamıyorum. TÜİK verilerine göre, 2015 yılında ailelerin yüzde 50,3’ünün evinde bilgisayar, yüzde 98,2’sinin evinde otomatik çamaşır makinesi, yüzde 99,2’sinin evinde buzdolabı, yüzde 62,6’sının evinde bulaşık makinesi ve yüzde 42,3’ünün evinde de otomobil vardı.

Kitleleri mücadeleye zorlayan yoksulluk değil, yoksullaşmadır. İnsanların borçları nedeniyle arabalarını ve hatta evlerini kaybetmeleridir; kredi kartı borcunu ödeyememeleridir, vb.

MEMURLARIN NET GERÇEK GELİRLERİ ARTTI

Peki, memurların durumu nasıl gelişti?

Bu konuda güvenilir tek kaynak, eski adıyla Devlet Planlama Teşkilatı’nın, yeni adıyla Kalkınma Bakanlığı’nın her yıl yayımladığı Yıllık Program’da yer alan ücret ve aylık verileridir.

Bu verilere göre, memurların net gerçek gelirleri (vergi ve sosyal güvenlik primi kesildikten ve enflasyonun etkisi kaldırıldıktan sonra, satınalma gücü) AKP iktidarları döneminde yüzde 56 oranında yükseldi. 1994 yılındaki gerçek net gelir düzeyini 100 kabul ederseniz, bu sayı 2002 yılında 110,8 olmuş ve 2016 yılında 172,8’e çıkmış.

Tekrar vurgulayayım. Bu artış, parasal brüt gelirlerdeki değil, gerçek net gelirlerdeki artıştır. Devlet memurlarının bugünkü sessizliğinin en önemli nedeni bu.

Ancak AKP, hem memur sayısını artırmayı ve hem de memurların net gerçek gelirlerini artırmayı ne kadar sürdürebilir.

2016 yılında Ocak-Temmuz döneminde merkezi yönetim bütçesi 1,3 milyar TL fazla vermişti. 2017 yılında Ocak-Temmuz döneminde 24,3 milyar lira açık verdi. Deniz hızla tükeniyor. Kriz derinleşiyor.

Gönlümüzden geçeni gördüğümüzü zannetmeyelim. Memurların satınalma gücü azalmıyor; artıyor. Ancak azalacak ve memurlar ancak yoksullaştıklarında kitlesel tepkiye girecek.

**Memurların Net Gerçek Gelirlerinde Bir Önceki Yıla Göre Değişiklik
ve 1994 Yılına Göre Mevcut Durum**

Yıl	Yıllık Değişim (%)	Endeks 1994=100)
2000	-11,5	108,9
2001	-3,8	104,8
2002	5,7	110,8
2003	-0,9	109,9
2004	2,6	112,7
2005	2,6	115,7
2006	6,2	122,9
2007	3,9	127,7
2008	6,5	136,0
2009	8,2	147,2
2010	-1,4	145,1
2011	6,3	154,3
2012	4,5	161,1
2013	-0,2	160,8
2014	1,1	162,5
2015	0,1	162,7
2016	6,2	172,8